

#TEMATSKA SJEDNICA SKUPŠTINE ISTARSKE ŽUPANIJE I GRADSKOG VIJEĆA GRADA PULE#

Nakon višesatne rasprave, u kojoj su sudjelovale vijećnice i vijećnici svih političkih opcija zastupljenih u Skupštini Istarske županije i Gradskom vijeću Grada Pule, na današnjoj zajedničkoj tematskoj sjednici posvećenoj problematici Županijskog centra za gospodarenje otpadom Kaštijun usvojen je Zaključak o mjerama za unaprjeđenje rada Županijskog centra za gospodarenje otpadom Kaštijun, izvijestili su iz Istarske županije

„Nakon višesatne rasprave važno je da smo došli do zajedničkih zaključaka, bez obzira na političke razlike. Problemi Kaštijuna nisu nastali preko noći i ne mogu se riješiti preko noći, ali građani, posebno oni koji godinama žive s neugodnim mirisima, imaju pravo očekivati konkretne pomake. Pritom moramo voditi računa i o funkcioniranju cjelokupnog sustava gospodarenja otpadom na razini Istre, jer je Kaštijun njegov važan dio. Znamo koji su ključni problemi i koja su moguća rješenja. Sada je važno krenuti u njihovu provedbu“, poručio je istarski župan Boris Miletić.

"Zahvaljujem inicijatorima ove rasprave, kao i svima koji su u njoj sudjelovali. Ovi zaključci, a posebno odluka da se traži nova lokacija Županijskog centra za gospodarenje otpadom, kao i da se Kaštijun neće širiti, važan su korak za poboljšanje kvalitete života svih stanovnika južne Istre. Sad nas čeka puno posla kako bi do zatvaranja Kaštijuna zaštitili građane od smrada“, izjavio je na kraju sjednice gradonačelnik Pule Peđa Grbin

Zaključkom je definirano kako slijedi:

I. Zadužuje se Zavod za prostorno planiranje Istarske županije da u roku od šest mjeseci pripremi potencijalne lokacije za izgradnju novog centra za gospodarenje otpadom i implementira isti u prijedlog izmjena i dopuna Prostornog plana Istarske županije.

II. Utvrđuje se da se provedba ovog Zaključka ne smije temeljiti na planiranju novih odlagališnih ploha na Kaštijunu, izvan sadašnjeg obuhvata ŽCGO Kaštijun.

III.

1. Zadužuje se Kaštijun d.o.o. da u roku od 30 dana izradi i javno objavi operativni plan rada za ljetno razdoblje 2027., s limitima prihvata otpada, rasporedom dopreme, interventnim mjerama i postupcima za slučaj prekoračenja kapaciteta.

2. Zadužuje se Kaštijun d.o.o. da u roku od 3 mjeseca dostavi osnivačima plan potrebnog održavanja i korektivnih zahvata za ublažavanje neugodnih mirisa.

3. Zadužuje se Kaštijun d.o.o. da u roku od 6 mjeseca uvede pojačanu kontrolu ulaznog otpada te da o rezultatima kontrole redovno obavještava javnost i davatelje javne usluge.

4. Zadužuje se Kaštijun d.o.o. da u roku od 15 dana dostavi izvješće o stanju ugovorenih i raspoloživih kapaciteta za predaju goriva iz otpada na oporabu, uključujući količine na lokaciji, troškove, ugovorne partnere i pričuvena rješenja.

5. Zadužuje se Kaštijun d.o.o. da u najkraćem mogućem roku dovede u rad stroj za selekciju metalnih frakcija na lokaciji unutar postrojenja uz zbrinjavanje metalnih frakcija.

6. Zadužuje se Kaštijun d.o.o. da u roku od 15 dana javno objavi rezultate praćenja procjednih voda i koncentrata za posljednja 24 mjeseca, dostavi dokaz o dopuštenoj razini procjednih voda i koncentrata prema dozvoli te objavi podatke o njihovoj razini, nastanku i potvrde o odvozu.

7. Zadužuje se Kaštijun d.o.o. da u roku od 60 dana dostavi vijećnicima Skupštine Istarske županije i vijećnicima Gradskog vijeća Grada Pula – Pola:

a) informacije o količinama proizvedenog i zbrinutog koncentrata i razine procjedne vode u oknu kao i limite prema dozvolama;

b) dostavi dokaze o pravovremenom održavanju i zamjeni biofiltra.

IV.

1. Zadužuje se župan Istarske županije da u roku od 90 dana održi koordinaciju s izvršnim tijelom jedinica lokalne samouprave u Istarskoj županiji kako bi se predstavio prijedlog lokacije za sortirnicu i kompostanu-bioplinsko postrojenje, kao ključne objekte za rasterećenje Kaštijuna od suhog reciklabilnog otpada i biootpada.

2. Zadužuje se Župan Istarske županije da u roku od 30 dana zatraži od Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost očitovanje o mogućnostima financiranja biostabilizacije na Kaštijunu i/ili drugih poboljšanja.

3. Zadužuje se Župan Istarske županije da do kraja 2026. godine raspiše nabavu za stručnu podlogu za uspostavu sustava gospodarenja biootpadom na području Istarske županije koja je predviđena Proračunom za 2026. godinu.

V.

1. Zadužuje se nadležni upravni odjel Istarske županije da jedinicama lokalnim samoupravama u Istarskoj županiji kvartalno dostavlja objedinjena izvješća prikupljena od Kaštijun d.o.o., Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije i Zavoda za prostorno uređenje Istarske županije te drugih nadležnih tijela.

2. Zadužuje se Istarska županija da u najkraćem mogućem roku dovrši Plan gospodarenja otpadom Istarske županije.

VI. Zadužuje se Grad Pula – Pola da u roku od 90 dana pokrene postupak restrukturiranja odnosno podjele vlasništva u ŽCGO Kaštijun.

VII. Pozivaju se jedinice lokalne samouprave i davatelji javne usluge da svakih 6 mjeseci izvijeste javnost o napretku o odvojenom prikupljanja biootpada, s osobitim naglaskom na ugostiteljske objekte, hotele, restorane, kuhinje i kantine.

VIII. Ovaj Zaključak objavit će se u „Službenim novinama Istarske županije“ i „Službenim novinama – Bollettino ufficiale Pula – Pola“, stoji u priopćenju.

Problem Kaštijuna pred vijećnicima: Od zakonske obveze do preopterećenja sustava

U Pazinu je u tijeku zajednička tematska sjednica Skupštine Istarske županije i Gradskog vijeća Grada Pule posvećena problematici Županijskog centra za gospodarenje otpadom Kaštijun. U prvom dijelu sjednice bilo je govora o aktualnom stanju i izazovima u radu Centra, njegovu utjecaju na okoliš i kvalitetu života stanovnika okolnih naselja te mogućnostima rješavanja postojećih problema. Poseban naglasak stavljen je na rezultate praćenja stanja okoliša, problematiku neugodnih mirisa i potrebu poduzimanja konkretnih mjera za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom.

Istarski župan Boris Miletić podsjetio je na povijest Kaštijuna, istaknuvši da je staro odlagalište započelo s radom 1967. godine te da je tijekom njegova korištenja ondje odloženo približno 1,3 milijuna tona otpada. Sanacija starog odlagališta, za koju je Grad Pula izdvojio 28 milijuna kuna, dovršena je 2022. godine. Osvrnuo se i na okolnosti izgradnje novog Županijskog centra za gospodarenje otpadom, naglasivši da je uspostava takvih centara bila dio obveza Republike Hrvatske u procesu usklađivanja sa standardima Europske unije.

„Županijski centri za gospodarenje otpadom nisu bili opcija, nego potreba i zakonska obveza. Hrvatski sabor je još 2005. godine donio Strategiju gospodarenja otpadom kojom su definirani izgradnja centara, njihova tehnologija i broj centara u Hrvatskoj. Važno je istaknuti da je lokaciju Kaštijuna odabrala struka, a izgradnju i nadzor centra vodio je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost“, kazao je Miletić i pojasnio da je Kaštijun projektiran na temelju podataka o količinama i sastavu otpada koje su gradovi i općine, odnosno njihova komunalna društva, dostavili 2009. i 2010. godine, za godišnju obradu 90 tisuća tona otpada. U međuvremenu je značajno poraslo opterećenje sustava, što potvrđuje i povećanje broja turističkih noćenja sa 17 milijuna u 2010. na više od 30 milijuna u 2025. godini.

Župan se osvrnuo i na upravljanje Centrom, istaknuvši da se u proteklih pet godina izmijenilo pet direktora te da je Istarska županija sa svojih 49 posto vlasničkog udjela često bila preglasana, ne umanjujući pritom vlastitu odgovornost.

„Iskreno mi je žao ljudi koji žive u blizini Kaštijuna i svakodnevno se suočavaju s neugodnim mirisima. Danas imamo detektirana tri izvora neugodnih mirisa: skladištene bale goriva iz otpada, samo postrojenje za mehaničko-biološku obradu te odlagališna polja. Za svaki od tih problema postoje moguća tehnološka i operativna rješenja“, naglasio je župan i dodao da je potrebno zbrinuti postojeće bale goriva iz otpada, osigurati odgovarajuće funkcioniranje sustava podtlaka i filtracije te kvalitetno prekrivanje odlagališnih polja. Prema njegovim riječima, već su održani razgovori sa specijaliziranim tvrtkama koje nude tehnološka rješenja za smanjenje emisija neugodnih mirisa.

„Najlakše je reći da Kaštijun treba zatvoriti, ali moramo jasno reći što bi to značilo za naše građane i koliko bi tada plaćali odvoz otpada. Moramo se ponašati odgovorno i učiniti sve da Kaštijun prestane biti izvor neugodnih mirisa“, poručio je Miletić, naglasivši da uz provedbu potrebnih mjera Centar može funkcionirati poput sličnih postrojenja diljem Europe.

Gradonačelnik Grada Pula-Pola Peđa Grbin poručio je da nije protiv zatvaranja Kaštijuna, no smatra da je prije toga nužno odrediti novu lokaciju za centar za gospodarenje otpadom na

razini Istarske županije, koja neće biti na području Grada Pule-Pola. Naglasio je da je pred Istrom rok od najviše tri godine za donošenje takve odluke te da troškove zatvaranja Kaštijuna ne smiju snositi isključivo građani Pule, već sve jedinice lokalne samouprave razmjerno, uz sudjelovanje države.

“Centri za gospodarenje otpadom nisu nastali sami od sebe. Njihove lokacije, tehnička obilježja i uvjeti rada rezultat su odluka koje su se donosile i na državnoj razini. Zbog toga je pravedno da uz općine, gradove i Županiju, i država sudjeluje u troškovima. Međutim, dok do zatvaranja Kaštijuna ne dođe, potrebno je poboljšati njegovo funkcioniranje i neugodne mirise svesti na najmanju moguću mjeru, na čemu Grad Pula i direktorica Kaštijuna gđa. Ademi kontinuirano rade, ali je rezultate nemoguće osigurati preko noći. Istodobno je važno nastaviti smanjivati količine viškova otpada i troškove njihova zbrinjavanja. Zato je važno istaknuti da su tijekom 2024. i 2025. godine troškovi zbrinjavanja viškova otpada iznosili oko 1,2 do 1,3 milijuna eura godišnje, dok su ove godine smanjeni na približno 120.000 eura. U prethodne dvije godine nastala je financijska šteta veća od dva milijuna eura zbog načina postupanja s viškovima otpada“, kazao je gradonačelnik i nastavio:

„Dodatni problem predstavljaju gotovo 50.000 tona uskladištenih bala goriva iz otpada i željeza, čije se zbrinjavanje procjenjuje na oko 14 milijuna eura. Bale i željezo su danas na Kaštijunu, jer se godinama nisu odvozile i danas će se morati osigurati novac za odvoz. Grad Pula svjestan je da problem Kaštijuna nije moguće riješiti samo na odlagalištu, zato ćemo mi i Herculaneya tijekom 2027. znatno povećati broj kanti za bio-otpad te krenuti prema realizaciji kompostane za potrebe Pule. Očekujemo i od drugih jedinica lokalne samouprave, od drugih gradova i općina da i oni poduzmu konkretne mjere za smanjivanje bio-otpada, jer u protivnom on završava u Puli, na Kaštijunu. Kaštijun će u jednom trenutku biti zatvoren, zato je ključno da se što prije, a najkasnije u roku od 3 godine u županijskom prostornom planu definira nova lokacija za centar gospodarenja otpadom.“, zaključio je gradonačelnik Grbin.

Uvodno je Bojan Blagonić, u ime građanske inicijative „Čist zrak, duga ljubav“, održao prezentaciju „Aktualno stanje, utjecaj na okoliš i zdravlje ljudi te budućnost Centra“, upozorivši da Kaštijun već godinama predstavlja ozbiljan problem za stanovnike okolnih naselja.

„Prema mojim procjenama, na lokaciji se nalazi oko 1,6 milijuna tona otpada, uključujući stare odložene količine, otpad na biorektorskim poljima, metalnu frakciju i SRF bale. Posebno zabrinjava skoro 40.000 SRF bala koje se godinama gomilaju na lokaciji. Dio najstarijih bala ima oštećenu zaštitnu foliju, zbog čega je potrebno utvrditi njihov stvarni utjecaj na okoliš i osigurati njihovo propisno zbrinjavanje. Procijenjeni trošak zbrinjavanja postojećih bala iznosi oko 11 milijuna eura. Dodatni problem predstavlja približno 14.000 tona metalne frakcije odložene na površini bez odgovarajuće vodonepropusne podloge. Postoje i pitanja vezana uz procjedne vode, moguće onečišćenje tla i podzemnih voda te stanje brtvenih slojeva biorektorskih polja. Ne tvrdim da su se svi mogući rizici već ostvarili, ali smatram da ih je nužno neovisno i stručno ispitati“, kazao je Blagonić i dodao da stanovnici Vinkurana i okolnih mjesta već godinama upozoravaju na neugodne mirise i emisije povezane s radom postrojenja.

„Potrebna su transparentna mjerenja, objava rezultata i provjera usklađenosti rada s propisanim uvjetima. Zabrinjava i učinkovitost obrade otpada. Prema podacima koje sam iznio, proizvodnja goriva iz otpada znatno je manja od planirane, dok se bale gomilaju zbog nedostatne otpreme.

Istodobno, nedostatak alternativnog rješenja u slučaju kvara ili havarije dodatno opterećuje sustav. Zato je nužno poboljšati odvojeno prikupljanje biootpada, učinkovitost obrade i planiranje zbrinjavanja. Također, potrebno je jasno utvrditi stvarni preostali kapacitet Kaštijuna, očekivani vijek trajanja i uvjete zatvaranja. O budućnosti centra ne smije se odlučivati bez transparentnih podataka i ozbiljnog razmatranja posljedica za okoliš i lokalno stanovništvo. Tražimo neovisna stručna ispitivanja, transparentnost, odgovornost i konkretan plan rješavanja nagomilanog otpada“, zaključio je Blagonić.

Direktorica Kaštijuna Anja Ademi istaknula je kako su tijekom deset mjeseci njezina mandata analizirani procesi i identificirani ključni izazovi u radu Centra, među kojima su količine i sastav otpada tijekom ljetnih mjeseci, privremeno skladišteno gorivo iz otpada, nečiste metalne frakcije te njihov utjecaj na suživot s lokalnom zajednicom.

„Na lokaciji Kaštijuna trenutačno se nalazi 34.176 tona privremeno skladištenog goriva iz otpada, proizvedenog od 2022. do 2026. godine. Za sve količine ugovoreni su odvoz i uporaba, a završetak zbrinjavanja očekuje se do kraja 2027. godine. Tijekom 2026. zbrinuto je 3.400 tona goriva iz otpada, dok je njegova proizvodnja ciljano smanjena zbog ograničenih mogućnosti adekvatnog skladištenja. Nakon uklanjanja zaliha planira se optimizacija proizvodnje i daljnje unaprjeđenje funkcionalnosti Centra“, rekla je Ademi.

Osvrnula se i na 14.100 tona nečiste željezne frakcije, za čije će uklanjanje, prema procjenama, biti potrebno dvije do tri godine. Tijekom 2026. proizvedeno je 1.066 tona, od čega je zbrinuto 377 tona. U pripremi je dokumentacija za nabavu zbrinjavanja većih količina i osiguravanje potrebnih financijskih sredstava, a izrađena je i završna verzija elaborata zaštite okoliša za projekt dodatne obrade metalne frakcije. Dodala je da je približno 600 tona frakcija obojenih metala, zatečenih na početku njezina mandata, u cijelosti zbrinuto te se sada izravno odvoze na daljnju obradu.

Govoreći o ljetnim opterećenjima, naglasila je da je tijekom ljeta 2026. Centar radio unutar definiranog tjednog kapaciteta, bez skraćivanja vremena potrebnog za biosušenje otpada. Ujedno je značajno smanjena količina viškova otpada obrađenih izvan lokacije Centra, s 3.067 tona u 2025. na približno 252 tone u 2026. godini.

Kao jednu od ključnih mjera za poboljšanje kvalitete ulaznog otpada istaknula je intenzivnije odvojeno prikupljanje papira, kartona, tekstila i biootpada, u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i komunalnim društvima. Navela je da se, uz praćenje kvalitete zraka, provode dodatna ispitivanja tla i vode u blizini uskladištenih bala goriva iz otpada i željezne frakcije, a razmatraju se i tehnička rješenja za neutralizaciju neugodnih mirisa.

Zaključno je uputila apel svim jedinicama lokalne samouprave u Istarskoj županiji da u sljedećih šest do devet mjeseci, intenzivnijom komunikacijom s građanima i konkretnim mjerama, unaprijede odvojeno prikupljanje otpada kako bi se poboljšao sastav otpada koji stiže na Kaštijun i omogućila učinkovitija obrada.

Ravnatelj Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije Aleksandar Stojanović, dr. med., predstavio je rezultate višegodišnjeg programa praćenja utjecaja Kaštijuna na zdravlje stanovnika i stanje okoliša. Pojasnio je da se od 2020. godine provode različita ispitivanja,

uključujući biološki monitoring stanovništva, praćenje kvalitete podzemnih voda, tla, zraka i pojavnosti neugodnih mirisa.

Istaknuo je da u uzorcima tla od 2021. do 2026. godine nisu zabilježena prekoračenja dopuštenih vrijednosti, dok su u podzemnim vodama utvrđena prekoračenja koncentracija amonija i žive. Posebno se izdvaja podatak iz 2026. godine, kada je na jednom od mjernih mjesta koncentracija amonija bila više od 18 puta veća od dopuštene.

Kada je riječ o kvaliteti zraka, prekoračenje lebdećih čestica PM10 zabilježeno je 2022. godine, što se pripisuje građevinskim radovima tijekom sanacije starog odlagališta, dok su dodatna mjerenja u ostalim promatranim godinama pokazala prvu kategoriju kvalitete zraka.

Stojanović se posebno osvrnuo na neugodne mirise, čija je pojavnost zabilježena tijekom cijelog razdoblja od 2021. do 2026. godine. Mjerenja se provode na 14 lokacija na širem području utjecaja Kaštijuna, tijekom dana i noći, uz praćenje smjera vjetrova. Rezultati provedenih ispitivanja predstavljaju stručnu podlogu za daljnje praćenje stanja okoliša i mogućih utjecaja rada Centra na okolno stanovništvo. (iPress)

